

Cancer kakeksi

kan vi tilbyde patienterne en bedre behandling herfor?

Reservelæge Jonas Sørensen
Forskerdag i Palliationsnetværket
8. November 2011

Min baggrund

- Kandidat fra Københavns Universitet 2008
- KBU
  - Geriatrisk afdeling, Frederiksberg Hospital
  - Reservelæge i praksis, Tingbjerg
- Introduktionsstilling i onkologi
Herlev Hospital, okt. 2009 - dec. 2010
- Reservelæge, Palliativ Medicinsk Afdeling
BBH siden 1. januar 2011

Min vision

- Speciallæge i onkologi
  - søger igen foråret 2012
- Tidlig integration af palliativ indsats i det onkologiske forløb
- Samtænkning af onkologisk behandling, supportive care og palliative care
- Min særlige interesse er cancer kakeksi
  - måske jeg kan være med til at starte den første kakeksi-klinik i Danmark?

Mig og forskning, hmm...

- Ingen udgivede artikler!
- Deltager på ASCO Chicago, juni 2010
- Taler på Post-ASCO efterfølgende om forskningsresultater inden for det urogenitale område
- Ph.d. planer

Kakeksi

- 'Kakos' (dårlig) – 'Hexia' (tilstand)
- Definition
  - et multifaktorielt syndrom kendetegnet ved vedvarende tab af skeletmuskulatur (*med eller uden tab af fedtvæv*), der ikke fuldt kan afhjælpes ved konventionel ernæringsstøtte og leder til progredierende funktionstab. Patofysiologisk er det karakteriseret ved negativ protein- og energibalance grundet kombinationen af reduceret fødeindtag og abnormal metabolisme.

Take home beskeder allerede nu?

Ja!

- 70% af patienter med avanceret cancersygdom har kakeksi
- ¼ af alle cancerpatienter skønnes at dø af deres kakeksi
- Kakeksi er en af de hyppigste dødsårsager hos cancerpatienter, efter pneumoni og sepsis

Hvem rammes?

- Særligt rammes patienter med
  - Pancreascancer
  - Lungecancer
  - Øsofagus/GI-cancer
- I mindre grad rammes patienter med
  - Brystcancer
  - Tumor cerebri

To former for kakeksi

- Primær
  - Ændret metabolisme – hypermetabolisme
  - Nedbrydning af muskelvæv
  - Neuroendokrine faktorer
  - Pro-inflammatoriske cytokiner
- Sekundær
  - Vægttab relateret til sygdommen (p.g.a. kvalme, synkeproblemer, obstruktion, malabsorption, depression, dyspnø, nefrotisk syndrom mv.)
  - Tab af fedtvæv
  - Reduceret metabolisme – kroppen går på 'spareblus'

Primær kakeksi

IL 6↑

IL8↑

neuro-endokrine faktorer

relativ insulinresistens

TNF- α ↑

anorexi

funktionsevnetab

fatigue

katabole forandringer

muskelmasse ↓

relativ insulin resistens

INF↑

kvalme

Øvrige faktorer

- Psykiske
- Sociale
- Æstetik - rammen omkring måltidet
- Kulturelle

Behandling af primær kakeksi

- Ernæringsterapi

- Har kun en mindre plads i behandlingen af patienter med fremskreden primær kakeksi
- Forskning tyder på at det blot fører til en lille og midlertidig øgning af fedtvævet
- Dette skyldes den grundlæggende ændrede metabolisme der er sat i en katabol tilstand

Hvad med medikamentel behandling?

Behandling af primær kakeksi

Medikamentel behandling

- Korticosteroider
  - Øger appetitten midlertidigt
  - Kvalmestillende
  - Øger velbefindendet
- Megace
  - Øger appetitten
  - Vægtøgning
  - Anbefalet ved forventet restlevetid over 3 mdr.

Behandling af primær kakeksi

Andre bud på medikamentel behandling?

Hvor mange bruger faktisk Megace?

Mangler der klare guidelines?

Historisk

- har opfattelsen været at kakeksi var en uafvendelig tilstand knyttet til den sidste del af cancerforløbet
- faldt interessen for kliniske kakeksi-studier efter ringe succes med intensive ernæringsterapi-studier i 1980'erne
- har der været en uklar definition af kakeksi

Er der noget nyt på trapperne?

- Bl.a. disse stoffer er undersøgt
  - Cannabinoider
  - Insulin
  - Ghrelin-lignende stoffer
  - Melatonin
  - Thalidomid
  - Anabole steroider
  - NSAID
  - Omega-3 fedtsyrer

De seneste 4 måneder for mig

- Foretaget litteratursøgning
- Opbygget netværk i Danmark
- Fået kontakter i Norge og Schweiz
- Søgt forberedelsesstipendium på BBH
- Parallelt arbejdet for at blive tilknyttet et kommende kakeksi-studie (MENAC)

Udfordringer ift. studiedesign

- Patienterne har et kompleks symptombillede med flere psykiske og fysiske belastninger, der
  - kræver grundige etiske overvejelser ift. design før inklusion
  - giver praktiske og logistiske udfordringer set ift. patienternes øvrige aktiviteter og fremmøder til behandling
  - gør tolkningen af resultater svære
  - påvirker deres forventede restlevetid, og dermed rammerne for studiet (for at undgå stor drop-out procent)
  - nødvendiggør at man er knivskarp når outcomes skal defineres
- Patienterne deltager ofte i andre protokoller ifm. deres onkologiske behandling, som kan blokere for inklusion i en ny (kakeksi-) protokol

Hypotese

- Cancer patienter der lider af primær kakeksi kan lindres bedre for deres abnormale og ændrede metabolisme vha. [melatonin]. Denne ændrede metabolisme er kendetegnet ved tumorrelaterede katabole pro-inflammatoriske cytokiner, proteolytiske processer og mobilisering af muskel- og fedtvæv. Ved behandling med [melatonin] kan tabet af muskelmasse og funktionsevne bremses. Ligeledes tænkes tabet af livskvalitet og modstandskraft at kunne bremses, og dermed forlængelse den del af restlevetiden der er kendetegnet ved god livskvalitet.

Melatonin I

- Et hormon der modulerer adskillige mekanismer i kakeksiprocessen (bl.a. inflammation og malabsorption)
- Mulig beskyttende effekt ift. kemoterapi-bivirkninger
- Syntetiseres i flere væv (bl.a. GI-kanalen) og ikke udelukkende i hypofysen – har flere virkningspunkter

Melatonin II

- Har ingen fysiologiske barrierer
- Forsøg (Lissoni-gruppen) har vist positive resultater ift.
  - Mindre væggtab
  - Færre depressioner
  - Bedre PS
  - Signifikant nedgang i TNF- α

Melatonin III

- Der er rapporteret få bivirkninger til melatonin
- Der mangler større placebokontrollerede studier
- Der er ét dobbeltblindet, placebokontrolleret studie på vej i USA
- Problem: lav kommerciel interesse i stoffet

Mål

- Primær Endpoint:
  - Lean Body Mass/muskelmasse (ved brug af CT/MR)
- Sekundære endpoints
  - Ændringer i kropsvægt
  - QoL (selvrapporteret appetit, psykisk velbefindende, træthed – målt med EORTC QIQ-C30)
  - Cytokinspejl

Design

- Inklusion af 200 onkologiske patienter der modtager livsforlængende behandling i onkologisk regi (forventeligt stort drop-out). Det skal være patienter fra en cancergruppe
  - med stor risiko for at udvikle kakeksi
  - med en relativ høj frekvens
  - der ikke hyppigt indgår i mange protokoller

Jeg forestiller mig at lungecancerpatienter vil være oplagt

Design

- Multicenter, blindet, placebokontrolleret studie, hvor patienterne randomiseres til to arme
  1. Antineoplastisk behandling (og evt. strålebehandling) samt tilbudt supportive/palliative care i.h.t. afdelingens standardpraksis + placebo
  2. Antineoplastisk behandling (og evt. strålebehandling) samt tilbudt supportive/palliative care i.h.t. afdelingens standardpraksis + [melatonin]

Andre relevant parametre

- Fødeindtag
- Aktivitetsniveau
- Hvilestofskifte
- Tumormarkører (Ca-125, CA-19-9; afhængig af den inkluderede patientgruppe)

Men...

- Hvad er etisk forsvarligt – hvor mange dagbøger, fremmøder og undersøgelser er det realistisk at planlægge for denne patientgruppe?

Hvordan videre herfra?

- Afklaring omkring mulig hovedvejleder der har afsæt i onkologien
- Gøre brug af de kontakter jeg har fået til at udbygge mit netværk
- Undersøge muligheden for at blive tilknyttet eksisterende forskningsprojekter – vise interesse for området, få erfaring med forskning, blive medforfatter på artikler

Tak for interessen ;-)
